

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2012 november Hónapló

Láng Júlia: Rajtunk múlik

Hétköznapi, apró események, amelyeket nem lehet megszokni.

Hallottam Kéri László taxis történetét. Az ATV reggeli egyenes adására ment a cég által kiküldött taxival, egy idő múlva feltűnt neki, hogy a sofőr időnként azt mondja: Ez is üres, ez is üres. Kiderült, hogy a lámpavasakra céloz: nem lógnak rajta emberek, pedig kellene, lőni kell és akasztani, mondta, addig itt nem lesz rend.

Megborzongtam: tökéletesen hasonló esetem volt néhány évvel ezelőtt, még az előző választási ciklusban. Én is egy ATV rendelte taxiban ültem, de már adás után, hazafelé. A sofőr, őszülő, bajszos férfi, Kőbányától a belvárosig folyamatosan szóval tartott, szenvedélyesen elkötelezett jobb- és szélsőjobboldali lózungokkal. Először civilizált diskurzust próbáltam, józan ellenérvekkel, és megjegyeztem, hogy nem értek egyet, ez nem az én ízlésem és világnézetem, de ő nem zavartatta magát, tovább nyomta a szöveget. Én elhallgattam, tudom, hogy az embereket nem lehet meggyőzni, az extrémjobbot pláne nem. Hiába hallgattam, a sofőr nem bírta befogni a száját. A lendületben odáig jutott, hogy a neki nem tetsző politikusokról, neveket említve, egyszer csak indulatosan kijelentette: „Én ezeket mind lámpavasra húznom!” Éppen piros lámpánál álltunk, azonnal kiszálltam a taxiból, csak annyit mondtam: Maga gyilkos. (Kiszállhattam fizetés nélkül, a számlát már indulásnál rendezte az ATV.)

Ez az alak a szóáradata során azzal is elbüszkélkedett, hogy volt már utas, aki följelentette a főnökeinél a beszéde miatt, ezt ő a szólásszabadság megsértéseként értelmezte.

Mivel egy taxisofőrnek nem tartozik a munkaköri leírásába, hogy politikai propagandát fejtsen ki, még kevésbé, hogy fröcsögő gyűlöletbeszédekkel traktálja az utasokat, levelet írtam a vállalat igazgatójának. Nincs okom titkolni, hogy melyik vállalat volt: a (normális körülmények között korrekt szolgáltatást nyújtó) Főtaxi. Talán Kérié is az volt, sőt talán a sofőr is ugyanaz – ez még a jobbik (Jobbik) eset, ha ilyen akasztóskedvű alakból csak egy van, legalábbis a taxisofőrök között. De könnyen lehet, hogy egy másik volt; tudjuk, a kór terjed.

Egy ideig megrendülten meséltem az esetet magam körül, meglepetésemre egyik barátnőm alaposan letolt, hogy ezzel följelentettem azt az embert, micsoda dolog, följelenteni valakit a főnökénél, és mi van, ha kirúgják az állásából? És ha családja van, gyerekei vannak? De nem bizonytalanodtam el. Mert nem följelentésnek, hanem önvédelemnek és a társadalmi egészség védelmének tekintem, hogy tiltakoztam. Mindig, mindenütt, minden esetben szólni kell! Legalább szólni, ha az ember mást nem tehet.

Vérgőzös lett a magyar emberek (egy ki tudja, mekkora részének) feje. Aki arról ábrándozik, és ki is mondja hangosan, hogy szeretné erőszakos halállal elintézve látni azokat, akiknek az övétől eltérő a világképük, azzal megeshet, hogy előbb-utóbb cselekedni is fog, pláne ha biztatást érez. Nyilván az ország fejétől búzlik a haza, a turul-ősképes, világnemzetes *Blut und*

Boden beszéd csak megkoronázta a sok éve tartó gyűlöletkeltést, és bibliai háttértámogatással lelkesítette híveit, megígérve, hogy a sátán, sárkány, őskígyó és hasonlók számára (ezek nyilván mi vagyunk) itt nem marad hely, és hogy híveivel együtt kiszorít minden rosszat és széthúzást a magyar életből. Ezt biztatásnak veheti a cselekedni vágyó.

Nem sokkal jobbak a másik oldalon álló vérgőzösök sem. Eszement üzenetek terjednek az interneten, kamaszos izgalommal várva, hogy balhé lesz-e október 23-án (nem tudom, mi lesz, október közepén kell ezt a szöveget leadnom, de szerintem nem lesz „balhé”). Amerikai film alapján terjedő divatos mémekkel emlegetik, hogy 23-án „a pokolban vacsorázunk”. Egyesek „igazi forradalomra” vágnak, egyenesen le akarják lövetni magukat – ők írják –, mert szép dolog a hazáért meghalni. Erőszakra felszólító mondatok után hat-nyolc-tíz felkiáltójelet látok: biztos tünete a komolytalanságnak.

Esélyes, hogy azoknak van igazuk, akik azt mondják, ez provokáció. Nem tudom; nem szeretem ezt a szót, gyerekkori emlékeimből jön elő, együtt a szabotázs szóval, az ötvenes évekből. De az is lehet, hogy igaz, annyi tébolyult szöveget lehet manapság látni. Azt például készséggel elhiszem, hogy az eldurvult és sziszegően gyűlölködő kommentek nagy részét bérkommentálók írják. Valamelyest meg is nyugtat, ha nem az „emberek” ilyenek, hanem leginkább a (fizetett?) feszültségkeltő propagandisták.

De nézzük tovább az elkedvetlenítő napi híreket. Másnapra majdnem elfelejtődnek, mert tolakodnak, torlódnak az újak. És most nem beszélek a nagy témákról, a jogállam megcsúfolásáról, az intézmények szétrongálásáról, az iskolák fájdalmas ellehetetlenítéséről, a drámaivá váló elszegényedésről, a létminimum alatt élők négymillióra becsült tömegéről, a ki tudja, hány, de sok, éhező gyerekről – csak néhány jellemző apróságot említek, amelyek mégsem apróságok, mert egy nagy, sötét egész részei.

Szimbólumokért semmibe venni a szakértelmet. Egy sikeres miskolci gimnázium igazgatóját, akit a teljes tanári kar, szülők és diákok, mindenki támogat, azért akarják elmozdítani, mert nem volt hajlandó a jó hírű iskola nevét Széchenyi Istvánra változtatni Földes Ferencről, aki, ugye, így mondják, komcsi újságíró volt. Hogy mi legalább pontosak legyünk: művelődéspolitikus volt, és a filozófia doktora. 1942-ben Ukrajnába vitték munkaszolgálatra, ahol egy év múlva nyoma veszett.

Pécsett Wass Albert utca lesz a Marx utcából, hiába kérték tanárok, hogy inkább Márton Áron legyen. Budapesten elvették az annyira szerethető Tersánszky Józsi Jenőtől és Gelléri Andor Endrétől az utcáját. A Pesti Barnabás utcából Piarista utca lesz. Valaki a napokban erre azt mondta: zsidótlanítják a pesti utcákat. Tudják, ki volt az a Pesti Barnabás, akinek az utcájából hajdan öt éven át mentem be naponta a nagykapun az alma materembe? Idemácsolom az OSZK (még mindig a legnagyobb és legrangosabb központi könyvtárunk) honlapjáról:

Pesti Barnabás, Getzler József (Sátoraljaújhely, 1920. okt. 4. – Sopronkőhida, 1944. dec. 24.): vegyész-mérnök. 1938-ban beiratkozott a toulouse-i egy. vegyész-mérnöki karára, s itt mint egy.-i hallgató kapcsolódott a munkásmozgalomba; 1941-től a francia kommunista párt tagjaként részt vett az ellenállási mozgalomban. 1943. aug. első napjaiban pártutasításra hazatért Mo.-ra, a Hungária Műtrágyagyárban hadimunkásként mint segédmunkás dolgozott és antifasiszta szervezőmunkát folytatott. A német megszállás (1944. márc. 19.) után illegalitásba vonult, és egyik résztvevője volt az antifasiszta ellenállási mozgalomnak. 1944. nov. 20-án elfogták. Sopronkőhidára hurcolták, a nyilas haditörvényszék Pataki Istvánnal és Kreutz Róberttel együtt halálra ítélte, majd kivégeztette.

Itt most jöhetne egy jogos tiráda a teljesen értelmetlen és idejétmúlt kommunisztázásról, ami,

például ebben az esetben is, együtt jár azzal, hogy semmibe vesszük, eltöröljük az emlékét is annak, aki küzdött a faszizmus ellen. Mert a rendes magyarok, ugye, sosem voltak fasiszták. Vessünk inkább egy pillantást néhány kulturális kishírré.

Balla Zsófi és Báthori Csaba küldi a körlevelet: nem lesz tovább Versközeli-est, abbamarad, nincs pénz, sem a sorozat, sem a Stúdió K nem kapott erre semmilyen támogatást. „A különféle kuratóriumok, amelyekben ismert irodalmárok is ülnek, nem ítélték meg verselemzéseinknek egyetlen fillért sem; műsoraink nyilván nem szolgálják eléggé a közhasznót.”

Pedig de mennyire szolgálták: kultúrával, finom lélekkel, csillogó szellemmel, költészettel, mindig három vers, külföldi, régebbi, mai magyar, ismeretekben és érzelmekben gazdag versközeli-estek. Már szétküldték az idei egész évre szóló műsortervüket, nagyon ígéretes volt – hát ígéret maradt. Szűnnek meg, zárnak be a jó helyek.

Visszavonták egy 1972-es dokumentumfilm dvd-jét, mert a borítón Kornis Mihály szövege olyasmit közölt, hogy a film aktuálisabb, mint valaha, bemutatja, hogy mitől sikeres egy diktatúra, és miért nem lehet tartós a sikere. Egy beszari, stréber cenzor bevonta, lesz rá majd más, illően rendszerbarát borító.

Az Echo tévében egy Szaniszló nevű ember teljes komolysággal arról beszélt, hogy a vörösiszap-katasztrófát égből jött robbantással a globális szabadkőműves kormány meg az IMF szabadította ránk. És ez az ember (is) rendszeresen mikrofon előtt ülhet. Erről jutnak eszembe a drága és hazug, uszító állami reklámok az IMF ellen, sulykolva a tudatlannak hitt népbe a nyugati demokráciák elutasítását (még mindig nem sikerült megértenem, mi az a fene nagy bajuk a mindannyiunk számára előnyös Európai Unióval, én például kifejezetten örülök, hogy európai vagyok).

Egy ismerős meséli, hogy a kutatóintézetben, ahol dolgozik, az új főnök egymás után hivatja be az embereket, hogy közölje velük, melyik szobába helyezi át őket. (Mint a tanító néni, aki átülteti a gyerekeket az iskolapadban.) Senkit meg nem kérdeztek, hogy kíván-e másik szobába költözni, kivel akarna egy helyiségben dolgozni, és semmilyen magyarázatot nem adtak az átrendezésre, amelynek egyébként az égvilágon semmi értelme és logikája. Gondolom, ez csak az országban zajló, hasonlóképpen konzultációk és értelem nélküli átrendezések, átnevezések és átalakítások szolgálai utánzása.

Aggaszt az is, amit mostanában kezd itt-ott elpötytteni a nagyfőnök, hogy az elnöki rendszer a demokráciánál alkalmasabb lenne a válságkezelésre. Meg hogy nem biztos, hogy a demokratikus berendezkedés ma időszerű.

De nem vagyok hajlandó teljesen belehülyülni abba, hogy lépten-nyomon, télen-nyáron, reggel-este a fideszes hagymázakba ütközöm, Übü király kismiska ehhez képest. Még szerencse, hogy ezen az őszön végre, haloványan és távolról, de mégiscsak kezd kirajzolódni valami, mintha talán lassanként (már ha eszüknel vannak a résztvevők és abbahagyják egymás közt a versengő huzavonát) alakulgatna valamilyen józan és észszerű alternatíva a demokratikus minimum közös megegyezése alapján. Néha az az érzésem, hogy a helyzet kicsit hasonlít a 89–90-es időkre, persze az akkori eufória nélkül, csak annyiban, hogy le kell váltani egy rendszert, méghozzá békésen, ésszel és becsülettel. És ezúttal sokkal jobban kell vigyázni arra, hogy az új hatalom, ha lesz egyáltalán, lehetőleg hibátlan szakértelemmel tegye a dolgát. Hátha meg lehet csinálni. Végül is rajtunk múlik.

Tetszik

4 ember kedveli. Legyél te az első az ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **Lángh Júlia: Rangkórság** Már akkor tudtam, hogy a jelképekből csak baj lehet, amikor...
2. **Lángh Júlia: Invalidusok között** Járókerettel, két mankóval, két bottal, a szerencsésebbek csak egy mankóval...
3. **Lángh Júlia: „Ahol most szorongatás van”** Barátságos, szinte családi hangulatú volt a virasztás. Kicsit vendégség, kicsit...
4. **Lángh Júlia: Két pesti nap hatása** Gyakorlati feladatok miatt rövid időre föl kell mennem Pestre, nem...
5. **Lángh Júlia: Vigyázó szemetek?!** Amikor ezt írom, még csak néhány napja van új elnöke...

Cimkék: **Lángh Júlia**